Täysistunto

Keskiviikko 22.4.2026 klo 14.00—22.01

12. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisorangaistusta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 8/2026 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 7/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.43 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu siitä, että jokainen nuori löytää paikkansa meidän yhteiskunnastamme. Siksi meidän on pystyttävä puuttumaan nuorten rikollisuuteen riittävän varhain, määrätietoisesti ja oikeudenmukaisesti. Tänään käsiteltävä esitys vastaa tähän tarpeeseen vahvistamalla nuorisorangaistusta osana rikosoikeudellista kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Nuorten tekemät rikokset ovat viime vuosina olleet esillä naapurimaassamme Ruotsissa tutuksi tulleen jengiytymiskehityksen myötä. Pahimmillaan nuori voi ajautua nopeasti rikoskierteeseen, jossa ensimmäiset virheet muuttuvat yhä vakavammiksi teoiksi. Tämän kierteen katkaiseminen on nuoren tulevaisuuden kysymys, mutta ennen kaikkea se on myös turvallisuuskysymys. Nyt tarkoituksemme on lisätä tähän kehityskulkuun puuttumisen keinoja pidentämällä nuorisorangaistuksen enimmäiskestoa yhdestä vuodesta kahteen vuoteen ja laajentamalla sen käyttöalaa. Tämä on merkittävä uudistus. Se mahdollistaa kokonaisuuden, jossa nuorta voidaan ei vain rangaista virheistään vaan tukea, ohjata ja valvoa nykyistä vaikuttavammin ja juuri niin pitkään kuin se tulevien rikosten ehkäisemiseksi on tarpeen. Samalla rikoksen vakavuus otetaan nykyistä selkeämmin huomioon jatkotoimia valittaessa. Tämä tekee puuttumisen prosessista jatkossa ehyen ja vaikuttavamman.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistus ei ole pelkkä valvonta tai rangaistus, se on turvallisemman yhteiskuntamme keino, johon sisältyy ohjausta koulutukseen, tukeen, arjen hallintaan ja mahdollisuus päihde- tai riippuvuushoitoon. Se on seuraamus, joka yhdistää kontrollin ja tuen tavalla, jota ehdollinen vankeus ei kaikissa tilanteissa mahdollista. Näin pystymme puuttumaan juuri niihin tekijöihin, jotka altistavat nuoren uusille rikoksille. Siksi tälle keinolle on myös annettava aikaa. Suuret muutokset nuorten varhain omaksumissa elämäntavoissa, lähi- ja tuttavapiirissä ja arjessa eivät tapahdu yhdessä yössä. Lakivaliokunta on kuitenkin korostanut, että tästäkin huolimatta tiedon tulee kulkea viipymättä. Siksi tämä esitys vahvistaa myös viranomaisten yhteistyötä ja seuraamusselvitysten laatua,

jotta tuomioistuin saa kokonaiskuvan nuoren tilanteesta ja seuraukset voidaan mitoittaa oikein ja oikea-aikaisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

19.46 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Suomi ei saa päätyä enää yhtään pidemmälle Ruotsin tiellä. Nuoriso- ja jengirikollisuuteen puututaan nyt yhä useammilla keinoilla. Nuorten ajautuminen väärille teille ja värvääminen rikoksentekijöiksi on pysäytettävä heti alkuunsa, jotta heidän tulevaisuutensa voidaan pelastaa. Nuorisorangaistus on yksi näistä keinoista. Se on ollut teoriassa olemassa jo aiemminkin ja on tutkitusti hyvin tehokas, mutta sitä ei olla juurikaan käytetty, koska laki on ollut niin epäselvä. Onneksi perussuomalaisten oikeusministeri Leena Meri on nyt tehnyt lakiin muutokset, joilla se saadaan tehokkaammin käyttöön.

Nuorisorangaistus on erityinen rangaistusmuoto 15—17-vuotiaille rikoksiin syyllistyneille. Sen kesto on aiemmin ollut neljästä kuukaudesta yhteen vuoteen, mutta nyt hallitus pidentää sen kahteen vuoteen. Samalla korostetaan enemmän teon vakavuuden huomioimista ja parannetaan mahdollisuuksia määrätä rangaistus jo ensimmäisestä kerrasta, kun nuori syyllistyy rikokseen. Rangaistuksella on vahva kuntouttava painotus. Nämä nuoret on saatava pelastettua pois jengeistä ja päihderiippuvuuksista ja heitä on tuettava kohti parempaa tulevaisuutta. Siksi rangaistus ei koskaan ole pelkkää vankeutta, vaan siihen sisältyy viranomaisyhteistyötä, opintojen pariin ohjaamista, työn tekemiseen perehdyttävää yhteiskuntapalvelua sekä tarvittaessa päihdehoitoa.

Arvoisa puhemies! Alaikäisten tekemät väkivalta- ja huumerikokset ovat äärimmäisen surullinen ilmiö, jonka taltuttamiseksi nyt onneksi tehdään hartiavoimin töitä. Kyse on lapsista, joita meidän tulee suojella ja auttaa. Valitettavasti pelkät niin sanotut pehmeät keinot eivät tässä nyt enää riitä, vaan myös kovempia rangaistuksia tarvitaan. Rajat ovat rakkautta niin perheiden sisällä kuin yhteiskunnankin tasolla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala, poissa. — Edustaja Rasinkangas.

19.49 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jolla laajennetaan nuorisorangaistuksen käyttöä. Esitys toteuttaa hallitusohjelman tavoitetta puuttua nuorisorikollisuuteen nykyistä vaikuttavammin ja oikea-aikaisemmin. Kuten esityksen valmistellut perussuomalainen oikeusministeri Leena Meri on todennut, kyse on ennen kaikkea rikoskierteen katkaisemisesta, ja juuri siihen meidän tulee määrätietoisesti pyrkiä.

Arvoisa puhemies! Rikollisuuteen puuttumisen ajoitus ratkaisee paljon. Jos nuoren rikoksiin reagoidaan liian myöhään tai liian kevyesti, riski rikoskierteen syvenemiselle kasvaa merkittävästi. Sen sijaan varhainen ja riittävän jämäkkä puuttuminen voi parhaimmillaan estää koko rikollisen elämäntavan kehittymisen. Samalla varhaisella puuttumisella nuoren syyllistyessä rikokseen voidaan katkaista nuorelle koituvien vahingonkorvausten kierre, ja tämä on koko yhteiskunnan etu.

Hallituksen esityksessä nuorisorangaistuksen enimmäiskeston pidentäminen kahteen vuoteen on perusteltu muutos. Se antaa viranomaisille paremmat mahdollisuudet vaikuttaa nuoren tilanteeseen ja myös osoittaa nuorelle, että teoilla on seuraamukset. Lisäksi nuorisorangaistukseen voidaan jatkossa tuomita myös rikoksen moitittavuuteen liittyvien seik-

kojen perusteella silloin, kun rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys tai tekijän aikaisemmat rikokset puoltavat siihen tuomitsemista. Rikoksen vakavuus lisätään siten vaihtoehtoiseksi perusteeksi tuomita nuorisorangaistus. On tärkeää, että seuraamus heijastaa teon moitittavuutta myös nuorten kohdalla.

Arvoisa puhemies! Nuorisorangaistuksen sisältöä kehitetään entistä vaikuttavammaksi. Rikoksetonta elämää tukevat toiminnot, koulutukseen ohjaaminen sekä päihdeongelmiin puuttuminen ovat aivan ensisijaisia toimia nuoren tulevaisuuden pelastamiseksi. Myös työelämään tutustumisen vahvistaminen on tärkeää, sillä kiinnittyminen yhteiskuntaan syntyy juuri usein työn kautta.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoite lisätä nuorisorangaistuksen käyttöä on oikeansuuntainen. Kyse on rangaistuksen vaikuttavuuden parantamisesta. Kun nuori saa oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen seuraamuksen, voidaan ehkäistä uusintarikollisuutta ja vähentää inhimillistä kärsimystä. Samalla vähennetään pitkällä aikavälillä myös yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Tiukka ja varhainen puuttuminen on vastuullista välittämistä. Nuoret tulee ohjata takaisin oikealle polulle. Tässä keskeisessä roolissa on koulun, kodin ja viranomaisten yhteistyö, vanhemmuus sekä kodin arkirytmien rajat ja rangaistusten koventaminen, kun sitä tarvitaan. Tämän vuoksi kannatan tätä hallituksen esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

19.52 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Kun alle 18-vuotias nuori syyllistyy rikokseen, kyseessä on kriisi, joka koskettaa nuoren lisäksi hänen perhettään ja lähipiiriään. Viime vuosina nuorten tekemät rikokset tuntuvat raaistuneen, eikä enää puhuta mistään pienistä kolttosista, joita nuoret ovat aina harrastaneet. On surullista, että nykypäivänä nuoret ovat syystä tai toisesta ajautuneet tilanteisiin, joissa he ryöstävät tai pahoinpitelevät muita ihmisiä, puhumattakaan muista vakavista rikoksista tai nuorisojengeihin kuulumisesta. Valitettavasti myös huumeet ovat osittain näissä tilanteissa mukana. Tärkein, mitä voimme tehdä, on pysäyttää rikollinen ja vakava haitallinen toiminta. Siinä vaiheessa, kun nuori syyllistyy vakavaan rikokseen, tilanteeseen olisi pitänyt pystyä puuttumaan jo paljon aikaisemmin. Tilanteen voi kuitenkin yrittää korjata, jotta nuorella olisi kaikesta huolimatta edessään mahdollisuus parempaan tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Meillä on ollut tähänkin asti toimiva keino puuttua nuorten rikoksiin, mutta sitä on käytetty aivan liian vähän. Nuorisorangaistus on tutkitusti tehokas seuraamus 15—17-vuotiaille nuorille. Se ei ole pelkkä rangaistus, vaan siihen kuuluu myös valvontaa, tukea ja konkreettista tekemistä, joka auttaa nuorta takaisin oikealle polulle, eli sellaista toimintaa, jota nuori tarvitsee, jotta hän pystyisi myöhemmin elämään normaalia tasapainoista arkea ilman rikoksia ja päihteitä. Silti viime vuosina nuorisorangaistusta on käytetty hyvin vähän, vain noin 5—10 tapausta vuosittain.

Hallitus haluaakin tämän esityksen myötä korjata tilannetta parempaan suuntaan. Rangaistuksen enimmäiskestoa pidennetään yhdestä vuodesta kahteen vuoteen, ja se tekee nuorisorangaistuksesta aidon vaihtoehdon niihin tilanteisiin, joissa muuten päädyttäisiin ehdolliseen vankeuteen. Lisäksi nuorisorangaistukseen tuodaan mukaan samanlaisia elementtejä, mitä yhdyskuntapalvelussa on, kuten päihde- ja riippuvuushoitoa. Monella nuorella rikoskierteeseen liittyvät päihteet ja muut elämänhallinnan ongelmat. Jos niihin ei puututa, pelkkä rangaistus ei riitä tai saa nuorta muuttamaan elämänsä suuntaa. Tässä hal-

lituksen esityksessä ymmärretään tämä kokonaisuus. Kyse ei ole vain nuorten tekemistä rikoksista ja niiden rangaistuksista, vaan nuoret tarvitsevat rangaistuksen ohella hyvin paljon moniammatillista tukea elämän eri osa-alueisiin. Pelkkä vankila ei irrota ketään rikoskierteestä.

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta on nostanut hyvin esille sen, että palveluiden pitää oikeasti olla saatavilla nuorille. Ei riitä, että kirjoitamme lakiin hyviä tavoitteita, jos nuoret eivät todellisuudessa pääse hoidon tai palveluiden piiriin Siksi on tärkeää seurata, että päihde- ja riippuvuuspalvelut toimivat ja niitä on saatavilla riippumatta siitä, missä päin Suomea asuu.

Toinen tärkeä asia on nopeus. Nuorten rikoksiin pitää puuttua nopeasti, ja kierre on katkaistava välittömästi. Jos oikeus- tai viranomaisprosessit venyvät ja nuori joutuu odottamaan kohtuuttoman pitkiä aikoja, seuraamusten tehokkuus pienenee. Nuoren elämässä muutama viikko, kuukausi tai vuosikin on jo hyvin pitkä aika odottaa, varsinkin jos nuoren arkeen kuuluu päihteet ja rikokset.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on osa laajempaa työtä nuoriso- ja jengirikollisuuden kitkemiseksi. Vaikka nuorten rikollisuus on pitkällä aikavälillä vähentynyt, tietyt vakavat rikokset, kuten ryöstöt ja pahoinpitelyt, ovat viime vuosina valitettavasti lisääntyneet. Rikollisuus on myös kasautunut pienelle joukolle nuoria, jolloin heille kohdistetuilla palveluilla voidaan saada hyviä tuloksia aikaan. Mitä aikaisemmin nuoren tilanteeseen puututaan, sitä paremmat mahdollisuudet meillä on katkaista rikoskierre. Jokainen yhteiskunnan ulkopuolelle menetetty nuori maksaa valtavia summia veronmaksajalle, mutta sitäkin suurempi menetys se on näiden nuorten perheille ja nuorelle itselleen, ja siksi me tarvitsemme nyt näitä keinoja, ettei yksikään nuori tipu kelkasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.56 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä siis on kyse siitä, että hallituksen esitys eduskunnalle nuorisorangaistusta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi lähtee siitä, niin kuin tuli edellisessäkin puheenvuorossa hyvin esille, että nuoriso- ja jengirikollisuuden osalta teot ovat olleet aika vakaviakin useimmiten. Tämä vastaa nyt sitten siihen tarpeeseen, ja kun puhutaan rangaistuksen päivittämisestä ja muuttamisesta, niin sehän on tietysti sitten paikallaan.

Hyvin keskeistä on se, mikä tässä myös esiin on tullut ja mikä lukee täällä valiokunnan mietinnössäkin, että nuorisorangaistuksen sisältöön ehdotetaan lisättäväksi rikoksetonta elämää tukevaa toimintaa ja opiskeluun ohjaamista. Lisäksi nuorisorangaistukseen voi jatkossa nuoren suostumuksella sisältyä enintään 30 tuntia päihde- ja riippuvuushoitoa tai -palvelua. Tämähän on juuri se tärkeä asia, että ei puhuta nyt pelkästään rangaistuksen koventamisesta vaan myös siitä tuesta ja avusta siltä osin, että tämä nuori kenties sitten pääsisi vielä niin sanotusti kaidalle tielle.

Sitten täällä mietinnössä todetaan kyllä seuraavaa: ”Lakivaliokunta pitää mahdollisuutta päihde- ja riippuvuushoitoon ja -palveluihin tärkeänä osana nuorisorangaistusta. Valiokunta kantaa kuitenkin vakavaa huolta päihdehoitojen ja -palveluiden riittävyydestä ja alueellisen saatavuuden yhdenmukaisuudesta”. Tämähän on tietysti vakava huomio siltä osin, että kun on tärkeätä saada sitä tukevaa ja ehkäisevää toimintaa nuorillekin siinä, että pääsee elämään paremmin kiinni, irti päihteistä, niin sitten jos ongelma on se, että sitä apua ja tukea ei tarvittaessa ole alueella saatavana, niin sehän on tietysti todella huolestuttava asia.

Yhtä kaikki, tämä esitys on varmasti ihan paikallaan nimenomaan siitä rangaistuksen täsmentämisen näkökohdasta mutta myös siinä, että tässä otetaan huomioon se nuori ja se, että häntä sitten pystyttäisiin auttamaan siihen parempaan elämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lehtinen.

19.58 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Nuorisorangaistuksen käyttö on tosiaan jäänyt varsin vähälle tällä nykyisellä lainsäädännöllä, ja täytyy toivoa, että tämä muutos parantaa sen käytettävyyttä, koska tässä on kyse lähinnä siitä, että silloin kun ehdollinen ei ole riittävä mutta ehdoton on liian kova, nuorisorangaistus tulee siihen väliin.

Se, mitä erityisesti olisin toivonut tästä vielä, olisi se, että oltaisiin pystytty ikään kuin tiukentamaan tässä nuorisorangaistuksen sisällä sitä repertuaaria, mikä olisi käytettävissä. Eli lähinnä niin, että jos nuori ei vaikkapa sitoudu näihin nuorisorangaistuksen toimintoihin ja tapaamisiin, niin voitaisiin käyttää esimerkiksi vaikkapa pantavalvontaa sen suhteen, että pystytään osoittamaan, missä nuori on, ja tarvittaessa hakemaan näihin tapaamisiin. Toinen, mitä olisin toivonut, on se, että tässä rangaistuksen sisällä voisi olla käytettävissä vaikkapa kotiarastin tyyppiset muodot, jolloin voitaisiin estää, että se nuori ei lähde yöllä tekemään pahojaan, kun tässä on tarkoituksena, että se rikokseton elämä voidaan sitten varmistaa tällä rangaistusmallilla. Ja jos nuori ei tätä mallia sitoudu tekemään ja suorittamaan loppuun, niin vaihtoehtona on sitten ehdoton rangaistus. Toki tässä on ehkä pelkona myöskin se, että jos menee kovin sinne rangaistuksen loppupuolelle se haluttomuus suorittaa tätä rangaistusmallia, niin välttämättä ei enää säädetä mitään uutta rangaistusta, ja sekin olisi huono signaali pidemmällä aikavälillä nuorisorangaistuksen käytössä.

Mutta varmasti tämä on edistys oikeaan suuntaan, kunhan vain saadaan vielä niin, että tätä käytettäisiin huomattavasti enemmän kuin nykypäivänä ja nykytilanteessa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 8/2026 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.